

International Journal of Social Sciences

ISSN:2587-2591

[DOI Number:http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.18.2](http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.18.2)

Volume 8/2

2024 p. 20-32

NATALIA GINZBURG'UN BÜTÜN DÜNLERİMİZ VE AİLE SÖZLÜĞÜ İSİMLİ ESERLERİNDE AİLENİN İŞLENİŞİ

THE PROCESS OF FAMILY IN THE TWO WORKS NAMED ALL OUR YESTERDAYS AND FAMILY SAYINGS OF NATALIA GINZBURG

İlhan KARASUBAŞI*

ÖZ

Çalışmada Natalia Ginzburg'un Bütün Dünlerimiz ve Aile Sözlüğü adlı iki romanında aile ve ailenin temel eğilimleri ele alınmıştır. Ginzburg, İkinci Dünya Savaşı sırasında İtalya'da yaşayan Yahudi bir ailenin çocuğuydu. 14 Temmuz 1916'da doğdu ve 7 Ekim 1991'de öldü. Ginzburg çoğunlukla aile ilişkileri hakkında yazdı. Ayrıca Faşist İtalya dönemindeki politikayla da ilgiliydi. Temelde romanlar ve kısa öyküler yazdı. Bütün Dünlerimiz adlı roman, babanın erken yaşta öldüğü bir ailenin dağılmasını konu alır. Öte yandan Aile Deyişleri adlı roman, Mussolini'nin Faşist İtalya'sında anne ve babanın yaşadığı Yahudi bir Aileyi ele alır. İkinci aile Yahudi kimlikleri nedeniyle zorluklarla karşı karşıya kalsa da buna karşı daha istikrarlı bir performans sergilediler. Bunun sebebinin anne ve babanın hayatta olması ve aileyi bir araya toplamaları çabasıdır. Çalışmada aile bireyleri arası ilişkiler, ebeveynlerin rolleri ve önemleri araştırılmaktadır. Bununla birlikte bir kadın yazar olarak Natalia Ginzburg'un olaylara yaklaşımları da ele alınmıştır. konjonktürde nasıl bir reaksiyon gösterdiği ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Ginzburg, Bütün Dünlerimiz, Aile Sözlüğü, Aile.*

ABSTRACT

In the study, family and its basic tendencies were discussed in Natalia Ginzburg's two novels, All Our Yesterdays and Family Sayings. Ginzburg was the child of a Jewish family living in Italy during World War II. She was born on July 14, 1916 and died on October 7, 1991. Ginzburg wrote mostly about family relationships in her works. It was also concerned with politics during the time of Fascist Italy. She wrote mainly novels and short stories. The novel All Our Yesterdays is about the

* Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, E-mail: ksubasi@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0053-1202, Ankara, Türkiye.

dissolution of a family where the father dies at an early age. On the other hand, the novel *Family Sayings* deals with a Jewish Family where the mother and father live in Mussolini's Fascist Italy. Although the second family faced difficulties due to their Jewish identity, they performed more consistently. The reason for this is that the mother and father survive and they try to hold the family together. In the study, the relationships between family members, the roles and importance of parents are investigated. In addition, Natalia Ginzburg's approaches to events as a female writer are also discussed.

Keywords: *Ginzburg, All Our Yesterdays, Family Sayings, Family.*

GİRİŞ

Ginzburg, İkinci Dünya Savaşı sırasında İtalya'da yaşamış olan Yahudi bir ailenin kızıdır. 14 Temmuz 1916 tarihinde doğmuş ve 7 Ekim 1991 tarihinde vefat etmiştir. Aile ilişkileri üzerine eserler vermeye çalışan Ginzburg, Faşist dönem İtalyası'nda siyaset ile de ilgilenmiştir. Temelde hikâyeler ve kısa öyküler kaleme almıştır. Bu çalışmalarını ile Strega Ödülü ve Bagutta Ödülü sahibi olmuştur. Çalışmalarının önemli bir kısmının Fransızca ve İngilizce dillerine çevrildiği ve İngiltere ve ABD'de beğeni ile takip edildiği görülmektedir. Bilhassa 1930'lu yıllarda aktivist kimliği ile ön plana çıkan Ginzburg'un İtalya Komünist Parti'ye üye olduğu ve 1983 yılında da bağımsız siyasetçi olarak Parlamento'ya seçildiği görülmektedir. Yazar, 1938 yılında Leone Ginzburg ile evlenmiş ve Carlo, Andrea ve Alessandra isiminde üç çocuğu olmuştur. Ginzburg'un yaşadığı dönem büyük buhranların, özgür düşünceye set çeken baskıcı bir rejimin altında ezilen, ya da küllerinden yeniden doğarak tarihe yön veren şahsiyetlerin ve sanatçıların ortaya çıktığı bir dönemdir. Bu bağlamda Ginzburg'un yapıtları dönemin yaşanmışlıklarını ve tanıklığı melankolik biçimde acıyla yoğurularak aktarıldığı sayfalardır (Coburn, 2007: 755-756).

Eşinin faşizm karşıtı eylemleri dolayısıyla İkinci Dünya Savaşı sırasında İtalya içinde sürgün hayatı yaşamak zorunda kaldığı görülmektedir. Ginzburg ve çocukları da bu süre zarfında (1941-1943) eşi ile birlikte vakit geçirmeyi tercih etmiştir. Gizli bir şekilde Roma'ya giderek burada Faşizm karşıtı yayımlar yapmaya devam etmişler ve bunun neticesinde Leone Ginzburg hapse atılmış ve gördüğü işkenceler neticesinde vefat etmiştir. Yazarın eserlerinde Yahudilere yapılan baskı ve zulüm üzerine eğildiği anlaşılmaktadır. Ancak yazar verdiği bir demeçte: "Artık bir roman yazarken ne amaçla ya da kime yönelik yazdığımı sorgulamıyorum. Böylesi sorular artık zihnimi meşgul etmiyor. Ancak ilk zamanlar neden ve kim için yazdığımı yönelik çeşitli kaygılar taşıyordum. Öyle ki sokakta yürürken adeta bir sorun yumağı olduğumu düşünüyordum."¹

¹ <https://www.lindiceonline.com/letterature/narratori-italiani/speciale-natalia-ginzburg-per-chi-scriviamo/> (24.04.2024, 13.35).

Ginzburg ilk yapıtı olan "Kente giden yol" u 1942 yılında Assandra Tornimparte takma adıyla yayımlar. Söz konusu yapıt 1945 yılında, bu sefer, kendi adıyla, okuyucuyla buluşur.

Ginzburg eşinin ölümünden sonra (1944) önce Roma'da Einaudi Yayınevi'nde memur olarak çalışır sonra ailesinin geri kalan fertleri ile bir araya gelebilmek amacıyla Torino kentinde bulunan Einaudi Yayınevi için çalışmaya devam eder. Burada savaş sonrası İtalyası'nın ön plana çıkan yazarların yapıtları yayımlanmıştır. Bunlar arasında Carlo Levi, Primo Levi, Cesare Pavese ve Italo Calvino gibi yazarların yapıtları yer almaktadır. Aynı zamanda burada "Böyle oldu" (è stato così, 1947) başlıklı ikinci yapıtını yayımlar.

1950'lerin başlangıcında, Ginzburg, Roma'ya taşınmış ve Gabriele Baldini ile evlenmiştir. Edebiyat kariyerinin en verimli dönemi de buradadır. Sonraki 20 yıl boyunca, Ginzburg en çok kabul gören eserlerini kaleme almıştır. Ginzburg ve eşi Baldini Roma'nın şehrin kültürel yaşamında derin bir şekilde adapte olmayı başarmış ve entelektüel cemiyet ile yakın bağlar kurmuşlardır. Bunlar arasında Alberto Moravia, Elsa Morante ve Dacia Mariani gibi yazarlar dikkat çekmektedir. Ancak yazarın ikinci eşi Roma da bulunan Fontana Meydanında yapılan ayaklanma esnasında öldürülür (1983) ve sonrasında yazar İtalya Komünist Partisine katılarak sol görüşün savunucularından olur. Ginzburg, Roma'da bulunduğu dönemde en çok tanınan "Bütün Dünlerimiz" (*Tutti i nostri ieri*, 1952) ve "Aile Sözlüğü" (*Lessico familiare*, 1963) yapıtlarını kaleme almıştır. Aynı süreçte yayımlanan yapıtlarında, nefret ve fikir ayrılıklarından bölünmüş, sıklıkla zor ilişkilere sahip sayısız insan grubunun hikâyelerini anlatmaktadır (Karail ve Bedin, 2017: 77).

1. ESERLERDE BABA FİGÜRÜ VE AİLEYE ETKİSİ

1.1. Edebiyatta Baba Figürü

Modern edebiyatta baba figürü, önemli bir çatışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Baba, çocukların toplum ile bütünleşmesi bakımından önemli bir bütünleştirici rol oynamaktadır. Freud'un geliştirdiği psikanaliz çalışmaları da babanın özellikle erkek çocukların olgunlaşması bakımından önemli bir görev ifa ettiğini ortaya koymaktadır (Weissberg, 2022: 37). Freud tarafından kendi teorisini inşa etmesi için bir malzeme olarak kullanılmaktadır. Ona göre insanın yaşamındaki ilk sorunu baba-anne-çocuk üçgeninde kendisinin nerede konumlandığını ortaya koyabilmesidir. Erkek çocuğu babasını bir yabancı olarak hisseder; annesi ve kendisi arasında bulunmaktadır ve buna karşın en yakın kan ilişkisi olan diğer bir kimsedir. Yine de yabancı biri ile annesi arasında hiçbir bağ bulunmamaktadır. Bu nedenle erkek çocuğu annesini bu "yabancıdan" korumak için savaşmak durumundadır (Rondini, 2003: 405). Çocuk ve anne arasındaki bu ilişki, çocuğun kendi yaşamsal devamlılığını sağlamak ve bazı hayati ihtiyaçlarının yerine getirmek için mücadele etmek yönünde evrilir. Dış dünya rahatsız edici bir şekilde ilk yılın sonunda annesi ile çocuk arasında girdiğinde, çocuk da annesinin yalnızca ona ait olmadığını anlar. Böylece erkek ve kız kardeşleri konunun esas

durumunu yeniden düzenlemek için yolundan çekilmelerini ümit eder. Bu durum onda duygusal bir düşmanlık duygusu peydah ettirir. Bu bağlamda erkek çocuğun babasına karşı duyduğu bu duygusal düşmanlık ise daha yoğundur (Valori, 1989: 189-190). Erkek ondan nefret eder ve bir rakip olarak görür. Buna karşın aynı zamanda onu sever ve ona hayranlık besler; onun yardımına güvenir; onun gücüne ve kudretine inanır; gelecekte onun gibi olmaktan daha başka bir beklentisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla erkek çocuk açısından bu olağanüstü bir sorun olarak ortaya çıkar (Freud, 1963: 27 vd). Baba tüm otoritenin kaynağıdır. Arzu babaya yönelir. Babanın kudreti, çocuğun baş edebileceğinin üzerindedir. Dolayısıyla çocuk kademeli olarak annesine olan sevgisinden feragat etmek zorunda kalır ve babası ile kendisini özdeşleştirmeye başlar. Bu özdeşleştirme, zamanı geldiğinde kendisinin de bu güce sahip olabileceğine olan anlayışın gelişmesi ile mümkün olur. Freud için özellikle çocukluğun 3. ila 6. yaşlarında bu gerçekleşir (Wright, 1984: 14). Bilinç dışı olarak erkek çocuk böylece başarılı bir şekilde erkeklığe adım atmış olur. Annesine duyduğu bu güçlü şehvet hissi ve babasına karşı duyduğu düşmanlık ve negatif hisler Oedipus kompleksinin karakteristik yapıları olarak ifade edilmektedir (Adalgisa, 1993: 864-880). Kız çocukları annelerinden çok babalarına karşı yoğun bir bağlılık duymaktadır. Böylece kız çocukları kendi Oedipus komplekslerini yaşamaktadır. Buna Elektra kompleksi adı verilmektedir (Leonard, 2013: 63-83). Erkek çocuklarının kompleksi, daha farklı bir şekilde ilerler zira onların karşı cins ebeveyne, anneye, karşı duydukları sevgi devamlılık arz etmektedir. Eagleton bu bağlamda çocuğun önceki dönemlerde yalnızca anarşik, sadist, saldırgan, ben merkezli ve haz arayan bir yapıda olmadığını enstest ön yüklemeye içinde olduğunu ifade eder (Eagleton, 1983: 154).

Erkek çocuğu kendi toplumunun erkeksi tahayyülleri ve uygulamaları içinde büyür. Eğer ki erkek Oedipus kompleksini aşmayı başaramaz ise bu durumda erkek çocuğu kendi annesinden aldığı hazzı başka kadınlardan alamamaya başlar. Bu durum onu ya beklenmedik davranışlara iter ya da travmatik bir hissiyata sevk eder. Dolayısıyla çocukluk dönemini başarıyla aşabilmesi ve toplumun etkin bir üyesi olabilmesi için Oedipus kompleksini aşabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle çocukların sadece aileleriyle değil kendi yaşlılarıyla zaman geçirmeleri önem arz etmektedir. (Freud, 1991: 380).

1.2. Bütün Dünlerimiz İsimli Eserde Babanın Ölümü ve Ailenin Dağılması

“Bütün Dünlerimiz” isimli yapıtta baba figürü sert ve otoriter bir figürdür. Anne dördüncü çocuğun doğumu sonrasında vefat etmiş, tüm aile babanın ve babaannenin yardımcısı olan Bayan Maria'nın bakım ve gözetimine kalmıştır. Babanın ailesine yönelik otoriterliği ile tanınması, aile üyelerinin sosyalleşmesini engellediği gibi babaya olan bakış açılarını da ortaya koymaktadır: “Üzgün olduğu zamanlar çok iyi bir insan olurdu. (...) Artık üzüntüsü geçtiğinde, kimseden hiçbir şey için özür dilemez, yeniden anı kitabını düşündüğü sırada, elindeki sopayla gülleri didiklerdi. (...) Babanın tek bir arkadaşı yoktu. Zaman zaman kötü ve kötümser bir tavırla şehirde dolaşmaya çıkar, gelip geçenleri izlemek, bir zamanlar çok iyi tanıdığı kişilere görünüp, onlara hâlâ hayatta olduğunu göstermek üzere şehir merkezinde bir kahveye otururdu.” (Ginzburg, 2020: 14).

Freud'un psikanaliz kuramından hareketle, evin büyük erkek çocuğu, Ippolito, topluma karışabilmek için babanın yardımına ihtiyaç duyarken babanın kendisi asosyal bir bireydir ve çocukların toplum ile olan irtibatını keser. Çocuklar sürekli babaya hizmet etmek zorunda kalır. Bu nedenle çocukların sosyalleşebilmek için babadan kurtulmaya ihtiyaçları olduğu kanısı hâkimdir: "Bu yüzden Ippolito sabırla benim ölmemi beklemek zorunda" diyordu baba, kim bilir belki de Ippolito çok geçmeden ölmesini istiyordu babasının, köpeğiyle şehirde dolaşabilmek için tek hayali buydu belki de." (Ginzburg, 2020: 18)

Öyle ki baba, kısa süre içerisinde hastalanır ve ölür. Evin büyük kızı, Concettina, bu durum karşısında ağlar. Zira kız çocuğu babaya ilgi duyar. Fakat erkek çocuğu olarak Ippolito için aynısı söz konusu değildir. Zira Ippolito, sessiz ve hareketsiz ayakta durur. O hep beyaz ve kupkuru yüzüyle bu elim hadiseye tepki vermez. Zira otorite figürü olarak korkması gereken bir kimse artık yoktur. Özellikle Ippolito, onun daktilosunu kullanmak ve ona yüksek sesle kitap okumak zorundadır. Ölümünden kısa bir süre sonra evin küçük kızı Anna hariç tüm evlatlar, kahkahalar atarak hayatlarına geri döner (Ginzburg, 2020: 25-31). Ancak bilmedikleri bir şey vardır ki baba onları topluma karıştırmadan, özgür bireyler haline getirmeden ölmüştür. Aile dostları Cenzo Rena, Anna için şu tahlili yapar ki bu tahlil tüm çocuklar için geçerlidir: "Cenzo Rena, Anna'ya o güne dek bir böcek gibi yaşamış olduğunu söyledi. Asılı durduğu yapraktan öte bir şey bilmeyen bir böcek" (Ginzburg, 2020: 161).

Babanın ölümü aile üzerinde onulmaz bir hasar bırakır. Bu hasar, toplumla bütünleşmeyi başaramamış bir ailenin ortaya çıkmasıdır. Örneğin Ippolito, babadan kurtulma rahatlığıyla serbestleşir; fakat kendisini bilmediği bir alana, politikaya kaptırır (Goldensohn: 96-129). Küçük bir şehirde, içinde yaşadığı toplumu tanımadan politika yaptığını düşünür. Fakat ailesini bütünüyle boşlar; umursamaz. Hem evin sorumluluğu üzerindedir hem de topluma karışmadan babasını kaybetmenin yükünü taşıyamaz. Ippolito'nun tek umursadığı ise Vişnelik'ten sahiplendiği bir köpektir. Küçüklüğünden itibaren bu köpeği yanından ayırmaz. Bir gün, kimsenin nedenini bilemediği bir şekilde, bankın birinde intihar eder (Ginzburg, 2020: 143).

Evin büyük kızı, Concettina, belki bir daha evlenemeyeceği düşüncesiyle Faşist biri ile evlenir. Ippolito bunu görür ama mani olmaz. Emanuelle bunu şöyle değerlendirir: "Zavallı Concettina, ne yazık ne yazık,"" diyordu. Sonra bu evliliği önlemek üzere hiçbir şey yapmadığı için Ippolito'ya sövüp duruyordu. Ippolito, işleri akışına bırakıyordu, işleri hep akışına bırakıyordu, aslında hiç kimseyi umursamıyordu, aslında sinsinin tekiydi." (Ginzburg, 2020: 85).

Bu başıboşluk durumu aileyi korumasız bırakır. Küçük kız Anna, biraz büyüdüğünde komşuları Giума ile birlikte gezer. Aileden kimsenin umrunda değildir. Kimse Anna ile ilgilenmez. Birileri gelip Giума ile arkadaşlık etmemesini söylesin ister fakat kimse gelip ona bir şey söylemez. Eve dönüp dönmediğine dahi bakmak için kimse onun yanına

gelmemektedir (Ginzburg, 2020: 121). Anna da bu ilgisizlik karşısında, kendisine tek ilgi gösteren kişi olan Giума'nın kendisini terk etmesinden korkar. Kendisini onun karşısında güçsüz hisseder. Ona hak veremez. Bu nedenle Giума bir kavga bahanesi bulur da artık onunla konuşmaz diye çok korkar. Bu yüzden sürekli Giума'yı haklı bulmaya çalışır. Anna ise bu ilişki neticesinde, henüz genç yaşında hamile kalır ve bu durumu kimseye söyleyemez. Ancak aile dostları, Cenzo Rena'ya, durumu açar. Cenzo Rena da kızı ve çocuğu kurtarmak adına onunla evlenir (Ginzburg, 2020: 99-110-121).

“Aile Sözlüğü” isimli eserdeki baba da tıpkı *Bütün Dinlerimiz* isimli eserde olduğu gibi otoriter bir figürdür. Sürekli kızar; çocuklarını azarlar. Henüz romanın başlangıcında baba şu şekilde tanıtılmaktadır: “Babamın evinde, çocukken, sofrada ben ya da ağabeylerim bardağı devirecek ya da elimizden bir bıçak düşürecek olsak, babamın sesi yükselirdi: ‘Terbiyesizlik etmeyin!’

Ekmeyi salçaya batıracak olsak, bağırırdı: ‘Tabakları yalamayın! Pislik yapmayın! İğrenç olmayın!’ (Ginzburg, 2019: 7).

Aynı şekilde, babanın sevdiği şeyleri, dağda yürümek gibi, yapmayan çocuklar, baba tarafından “salam”, “zenci”, “korkak” olarak nitelendirilmektedir. Baba, özellikle anneye karşı muhalif bir tutum sergilemekten hoşlanır. Örneğin annenin yemek yemesine karışır, “Çok yeme! Miden ağrıyacak!” der (Ginzburg, 2019: 34).

Yazarın anlatımına göre evde babanın kızmasından büyük bir endişe duyulur. Bu durum aile bireylerini gerer. Zira babanın öfkesi ansızın ortaya çıkar (Curiel: 346-348). Bulunamayan bir çift ayakkabı, kitabın birinin yerinin değiştirilmesi, bir ampulün patlaması, yemek saatinde hafif bir gecikme ya da fazla pişmiş bir yemek babada bir öfkeye neden olur (Ginzburg, 2019: 42). Babanın öfkesinin genelde çocuklarını terbiye etmek ve onları muhafaza etmeye yöneldiği görülmektedir. Bilhassa kız çocuklarına karşı korumacıdır. Büyük kızının, Paola'nın, izinsiz bir stüdyoya gitmesine kızar: “Ne halt etmeye gitmiş Paola, Casorati'nin stüdyosuna, ne işi varmış orada?” diye sorar. Anlatıcı da bu durumu “Babam her zaman bizim, ‘başımızın derde girmesinden’ ve ne idüğü belirsiz bir sevda tuzağına düşmemizden korkardı ve her yerde namusumuz için bir tehlike görürdü.” diyerek izah eder (Ginzburg, 2019: 63). Fakat Paola, babasına tamamen zıt erkeklerle görüşür; onlarla gezintiye çıkar. Baba bu durumu öğrenip ona kızar ve bunu yasaklar fakat Paola'nın bu yasaklara aldırmaz etmemesi dikkate değer bir ayrıntıdır. Paola yıllarca “yasaklı” erkekle görüşür ve sonra alakasız bir sebeple ondan ayrılır (Ginzburg, 2019: 71).

Bu örnek babanın katı tutumunun esasen çocuklarına olan fakat açıktan gösteremediği alakasından olduğunu ortaya koyar. Bu durum çocuklar tarafından da fark edildiğinden zamanla babanın öfkesinin suni olduğuna dair bir inancın yerleşmiş olması olağandır. Zira çocukların en ufak bir sorunları baba için büyük bir dert olur. Bu durumda, çocuklarına bir şey belli etmez ancak her akşam anneye dert yanar. Çocukların dersleri başarısız olduğunda geceleri uyanır, “Ne yapacak acaba şu Gino? Ne yapacak acaba şu

Mario?" der (Ginzburg, 2019: 72-73). Ancak bu durumda erkek çocuklarına özel bir önem atfettiği görülmektedir (Hughes, 1992: 157-167). Zira kız çocuklarının akademik başarısızlıkları onu üzmez. Ona göre kızların başarısız olmaları sorun değildir zira evlenirler! (Ginzburg, 2019: 72). Benzer şekilde baba, çocuklarının evliliklerinden de endişe eder ve onların mutlu olmalarını ister. Öyle ki kimseyi onlara eş olarak yakıştıramaz. Yazarın ifadesiyle: "Babam ne zaman içimizden biri ona evlenmek üzere olduğunu bildirirse, seçilen kişi kim olursa olsun, korkunç bir öfkeye kapılmıştır zaten. Bir bahane bulurdu her zaman. Ya seçtiğimiz kişinin sağlık durumunun iyi olmadığını söylerdi; ya parası olmadığını; ya da fazla parası olduğunu. Her defasında da babam, evlenmemizi yasaklamıştı; hiçbir sonuca varamadı gerçi, çünkü hepimiz gene de evlendir" (Ginzburg, 2018: 80).

Baba açısından özellikle kızlarının evlenmesi önemli bir dönüşümü beraberinde getirir. Zira kız çocukları evlendikleri andan itibaren başka bir aileye mensup olmaktadır; yuvadan uçmaktadır. O nedenle kızlarına karşı farklı bir tutum sergilemeye başlar. Örneğin küçük kızı evlendiğinde artık ona eşinin soyadıyla hitap eder: "Kızım Ginzburg" (Ginzburg, 2019: 144). Örneğin kızı Paola evlendikten sonra saçlarını keser fakat baba kızsız da bir şey diyemez. Eleştireceği hususları da artık yüzlerine söylemez. Çocuk bakımı konusunda görüşlerini doğrudan kızına söylemez. Annesine söyler: "Çocuğu kemik veremi yapacak bunlar!" diye bağırdı anneme. "Güneşe tutmuyorlar! Söyle onlara güneşe tutsunlar!" (Ginzburg, 2019: 92)

Diğer yandan bu durum evin büyük oğlu, Mario, ile baba arasında bir ayrışmanın da ortaya çıkmasına neden olur. Mario, yalnızca babası ile tartışmak için onun aksi yönde görüşler savunur. Baba sosyalist olduğu için Mussolini'yi savunur; babasını çileden çıkarır (Wallis Wilde-Menozi, 1994: 115-130). Mario babasının kendisini, dağa yürüyüşe götürmek gibi, belirli şeyler yapmaya zorlamasından ve henüz ergin olmadığından bu emirlere itaat etmek zorunda olmasından büyük bir üzüntü duyar ve bunu öfkesine yansıtır. Kardeşi Alberto ile büyük kavgalar eder. Bazen de nesnelere hıncını alır. Fakat büyüdükçe babasına karşı kinlenir. Henüz genç yaşında, sofrada babası ona az da olsa kızdı diye eline aldığı ekmek bıçağı ile elini çizer ve elinden kanlar çıkar. Bu durum ansızın gerçekleşir ve anne ve babada panik ve korkuya sebebiyet verir (Ginzburg, 2019: 44). Evin büyük oğlu Mario, tıpkı Ippolito gibi bir hayvan severdir. O ise kedileri benimser. Her iki romanda da baba ile çatışan erkek evladın hayvanlara yönelmesi ve sevgisini onlara yansıtması ilginç bir ortaklık ortaya koyar.

1.4. Aile Sözlüğü Eserinde Anne Figürü

Diğer yandan anne figürü, Lidia, kendi halinde bir kadındır; sürekli kendisine acır. Kendisinin talihsiz bir insan olduğundan yakınıdır. Elbette yapıtta bu noktada baba dışında kadın, dolayısıyla anne figürü de çocuklar üzerinde etkili olmaya başlayacaktır. Nitekim aile içi ilişkilerin önemi bu bağlamda ilişki bakımından önem kazanacaktır. Çocukların gelişimi üzerindeki anne etkisi de önem arz edecektir (Chodorow, 1978: 137-158). Bu

yakınlıkları oğullarının kavgasından, Alberto'nun çalışmamasından ya da hizmetçileri Natalina'nın huysuzluklarından ileri gelebilir. Anne arkadaşları ile gezmeyi çok sever. Genç kadınlarla arkadaşlığı tercih eder. Tek eğlencesi bu gezilerdir. Ayrıca terzilere kıyafet diktirmekten de hoşlanır. Ancak kendisi tembel bir insan olarak aktarılır ve çalışkan insanlara hem hayranlıklar duyar (Ginzburg, 2019: 49-54). Eserde anne figürünün çocukları üzerinde derin bir etkisinden bahsetmek güçtür. Kaldı ki anne de babanın himayesindedir. Baba, zaman zaman anneye dönük olarak, "Eşeksin sen" der ve ekler biliyorsun ki benim işlerim var. Sizler gibi boşa yitirilecek zamanım yok. Sonra da seninle, sana eşlik etmek için evlenmedim ki ben!" (Ginzburg, 2019: 66).

Anne, zamanla yalnız kalır; arkadaşlarından uzaklaşır. Fakat bu durum onu üzer. Arkadaş bulmak ve gezmek ister. Büyük kızı Paola ile bu hasretini dindirmek ister. Fakat Paola'nın kendi arkadaşlarıyla vakit geçirmesini kıskanır. Öyle ki anne can sıkıntısından hasta olmayı dahi arzu eder. Paola bu durumdan şikâyetini şu şekilde ifade eder: "Annemiz fazlasıyla genç bizim! Bense saçları aklaşmış, yaşlı, şişman bir annemiz olsun isterdim! Hep evde oturan, masa örtüleri işleyen bir anne. Adriano'nun annesi gibi. Çok yaşlı, ağırbaşlı bir anne bana öyle bir güven duygusu verirdi ki. Arkadaşlarımı böyle kıskanmayan bir anne. Onu görmeye geldiğimde hep burada olurdu, sakın, elinde işlemesi, siyahlar giyinmiş, bana yerinde öğütler verirdi!" (Ginzburg, 2019: 135- 208-210).

2. ESERLERDE DİN VE SİYASET OLGUSU

2.1. Bütün Dünlerimiz İsimli Eserde Dine Bakış

Edebiyat, pek çok yönleri ile dine yakın bir tutum sergiler; onu bir imge ve konu olarak tercih eder. Fakat edebiyat ve din arasındaki ilişkinin kolay ve doğrudan bir ilişki olduğu da söylenemez. Genetik olarak her ikisinin de aynı matrinden geldiği ifade edilmektedir. Toplumsal hayatın başlangıcında, tüm edebiyat dini kaynaklardan gelmekteydi (Freud, 1991: 135). Erken dinin belirli yönleri sözlü ya da yazılı formda olmasına bakılmaksızın edebiyat olarak kabul edilebilir ki bu yönleri merak ve sihir ile ilişkiliydi. Bugün ise seküler edebiyat nihai olarak kendisini dinden soyutlamayı başarmıştır. Fakat dinin kuluçkası içerisinde yetiştiği de inkâr edilemez. Gerçekten de erken toplumlarda din ve edebiyatı ayırmak pek mümkün değildir. Psikolojik olarak, edebiyat ve din karşılıklı olarak birbirini etkileyen unsurlar olarak karşımıza çıkar. Benzer şekilde, yaratıcılık, aydınlatma, ilham olma, eğlence, merak, trajedi, ikna gibi unsurlar her ikisinde de vardır ve her ikisi de insana huzur verir! (Bloomfield, 1971: 21). Diğer yandan modern dünya sekülerleşmektedir. Bu sekülerleşme insanların kurguyu ve hayal dünyasını dinden soyutlamaktadır. Bu durum Natalia Ginzburg'un incelenen eserlerinde de kendisini ortaya koymaktadır. Bu eserlerde din ve siyaset iç içe geçmiştir zira Faşist dönem içerisinde Yahudilerin hikâyesi önemli bir yer tutar. Bununla birlikte Ginzburg'un tanıklığı ve belleğindeki olaylarda yapıtlarında farklı kurgularla yer almaktadır.

Bütün Dünlerimiz isimli yapıtta aile geleneksel İtalyan ailesidir. Dolayısıyla Hristiyan'dırlar. Fakat baba figürü ateisttir. Bu durum ailenin de üzerine sirayet etmiş görünmektedir. Baba, dua edilmesine karşıdır ve bu durumla alay eder: "Bayan Maria dua eder, çocuklar etmezlerdi, çünkü babaları dua etmenin aptallık olduğu söylerdi hep, belki Tanrı vardı ama dua etmek gerekmezdi O'na, Tanrı'ydı ya olup biteni kendiliğinden bilirdi" (Ginzburg, 2020:9).

Bunun yanı sıra diğer yapıtlarında da Ginzburg aile yaşantısına, aile içindeki anlaşmazlıklara ve aile bireylerinin ölümüyle sonuçlanan kurgulara yer vermektedir. "Ancak Ginzburg yaşadığı duygu selini ve acısını eşinin ölümünden sonra birçok yapıtında işlemeyi tercih etmiştir. Ancak bu ve benzeri konular belli bir mesafede kalınarak yazar tarafından nesnel biçimde aktarılmıştır" (Yılmaz, 2003: 127).

Diğer yandan evin küçük kızı Anna, babanın ölümü sonrasında babasının bu durumunu eleştirir: "Şimdi babasının nerede olduğunu sordu kendi kendine. Cehenneme, arafa ve cennete inanıyordu, şimdi babasının arafta olması gerektiğini düşündü, ona kez onlara söylediği kötü sözlerden, hepsinden önemlisi tütün ve köpek yüzünden Ippolito'ya çektiydiklerinden dolayı pişmanlık duyması için" (Ginzburg, 2020: 27).

Benzer şekilde, Ippolito öldüğünde, Bayan Maria da bundan dolayı babayı suçlar. Ippolito'ya küçük yaşta dua etmeyi öğretselerdi intihar etmeyeceğini düşünür ve bunun için de babayı suçlar (Ginzburg, 2020: 145).

Dönemin pek çok yazarında görülen bellek kavramı Ginzburg'da herhangi bir amaca yönelik kullanılmamaktadır. Yazarın bilhassa *Aile Sözlüğü* başlıklı romanı bireysel belleğin; kolektif, tarihsel ve kültürel bellek türlerinin oluşumunda nasıl bir rol üstlendiğinin aktarıldığı eserler arasındadır (Karail Nazlıcan, 2017: 29). Nitekim yazar bellek ve kişisel anı gibi kavramları farklı kurgularla işlemiştir. Benzer şekilde çağdaşı Giorgio Bassani'nin de "belleği önemli bir unsur olarak kullanması gerek yazarın kişisel gerek sosyal çevresinde yaşadığı gelişmelerle doğrudan ilgilidir" (Yücesan, 2017: 104). Söz konusu durum II. Dünya Savaşı dönemi ve sonrasında yazarlar üzerinde bıraktığı büyük etki ile doğrudan ilintilidir.

2.2. *Bütün Dünlerimiz* İsimli Eserde Faşizme Bakış

Bütün Dünlerimiz isimli eserde baba, Mussolini ve Faşizm karşıtıdır. Bu durum temelde babanın siyasete ilişkin bakış açısını da ortaya koymaktadır. Babanın mevcut devlet düzenine ilişkin olumlu bir görüşü bulunmamaktadır: "Baba güler, kralın ve Mussolini'nin kitabıyla ilgili hiçbir şey bilmediklerini düşünerek ellerini ovuştururdu. Adamın biri İtalya'nın küçük bir şehrinde onlarla ilgili müthiş şeyler yazıyordu. Baştan sona yaşamını anlatıyordu kitabında, kendisinin de katıldığı Caporetto geri çekilmesini, orada gördüğü olayların hepsini, sosyalistlerin mitinglerini, Roma'ya Yürüyüş'ü, bu küçük şehirde saf değiştiren kişileri, iyi görünüp, sonradan olmadık pisliklere bulaşan insanları, 'bütün çıplaklığıyla gerçekleri' yazıyordu" (Ginzburg, 2020: 13).

Ginzburg'un ikinci eşinin ölümüyle (1983) aktif biçimde siyasete atılmasının yansımalarını yapıtlarında görmek mümkündür.

Diğer yandan babanın Mussolini karşıtlığı çocuklar tarafından da benimsenir. Bilhassa büyük kardeş, Ippolito, arkadaşları Danilo ve Emanuelle ile birlikte gizli gizli Anti-Faşist girişimlerde bulunur, yasaklı yayınlar okurlar. Faşistleri devirmek istemektedirler. Baba, hep faşistleri alaşağı etmek gerektiğini ve devrim günü en önde kendisinin barikatlara çıkacağını söylemişti. Bunun, hayatının en güzel günü olacağından söz eder. Kendisi ölünce bu hayal, bir miras olarak Ippolito tarafından devralınır (Ginzburg, 2020: 40). Aynı şekilde Ippolito ve arkadaşları Almanya'dan nefret etmekte, Polonya ve diğer ülkelerde yaptıklarından eleştiriyi bahsetmektedir (Ginzburg, 2020: 80-81). Evin küçük kızı Anna da abisinden gördüğü kadarıyla devrime heveslenir. Ancak onun devrim olarak algıladığı şey belirsizdir. O yalnızca abisi ve arkadaşlarının heyecanına ortak olmak ister. Öyle ki devrimin adı geçince heyecanlanır. Fakat sonrasında, Cenzo Rena ile evlendikten sonra, Cenzo Rena ona, devrimi düşünüp düşünmediği sorar. Anna ise “çocuk uyuduğunda devrimi düşündüğünü” söyler. Çocuk uyanık olduğu zamanlar, yalnız çocuklara iyi gelecek şeyleri, güneşi temiz havayı, sütü ve tereyağlı ekmeği, kimsenin savaştığı uzun, sakin günleri düşünür. Fakat çocuk uyuyunca elinde silahla barikatlarda savaştığını düşünür (Ginzburg, 2020: 219). Bu aktarım, yazarın, savaşın suni olduğunu ve hayatın esas telaşının geçim olduğuna dair hatırlatması olması bakımından önemlidir.

Yahudiler her iki eserde de temel bir noktadadır. *Bütün Dünlerimiz* isimli eserde ana karakterler Yahudi değildir. Fakat Anna, Cenzo Rena ile evlendikten sonra onun yanına taşınır. Burada, İkinci Dünya Savaşı sırasında Türkiye'den ve İtalya'nın çeşitli yerlerinden Yahudiler gönderilir (Romano, 1970: 24-37). Bu kimselerin şehirden dışarı çıkmalarına izin yoktur. Burada sürgün halledirler. Bu kimselerin kendileri için bir birikmişleri yoktur. Özellikle Cenzo Rena tarafından yakın bir arkadaşlık görür (Ginzburg, 2020: 178-179). Öyle ki Almanlar İtalya'ya girdiklerinde, Alman askerlerinden Yahudileri saklamak da yine halka düşer, Cenzo Rena Yahudileri kendi evinin bodrumunda saklar. Yakalanmaları sonucunda ise bir Alman askeri öldürülür ve suçu yine Cenzo Rena üstlenir ve idam edilir (Ginzburg, 2020: 303). Bu olgu esasen İtalya'da, Almanya'nın aksine, Yahudilere karşı olan olumsuz tutumun yalnızca politik bir tercih olduğunu fakat halk tarafından benimsenmediğini ortaya koyması bakımından önemlidir.

2.3. Aile Sözlüğü İsimli Eserde Dine ve Faşizme Bakış

“Aile Sözlüğü” isimli eserde de, tıpkı *Bütün Dünlerimiz* romanında olduğu gibi, faşizm ve Mussolini eleştirel bir şekilde kaleme alınır. Baba figürü, sosyalisttir. Kaldı ki bir Yahudi olarak düşmanlaştırıldığı için Mussolini'den ve faşistlerden nefret eder. Fakültede çalışan baba, sokakta kara gömlekliler takımına rastlamış ise ya da Fakültede tanıdığı

bazı kimseler faşist olmuşlarsa bu durum onda büyük bir öfke uyandırır. Onlara “Maskaralar! Haydutlar! Maskara herifler!” diye hakaret eder (Ginzburg, 2019: 36).

Baba, Alberto'nun haylazlıklarından endişe eder. Fakat arkadaşlarının faşizm karşıtı olması onu gururlandırır. Bir arkadaşının henüz lisede, faşizm karşıtı broşürler dağıttığı için tutuklanmış olması ve bu nedenle Alberto'nun karakola çağrılarak sorgulanması baba tarafından övünülecek bir durum olarak belirir (Ginzburg, 2019: 75).

Baba, faşizme büyük bir düşmanlık besler. Zaman geçtikçe dostlarının bir kısmı faşizm yanlısı olur. Bu durum babanın nefretini kazanır. Bu nedenle anne ile baba, kendilerini İtalya'da yalnız hissetmeye başlar. Az sayıda arkadaşı kalmıştır. Carraralar, Mühendis Olivetti ve Salvatorelli gibi az sayıda arkadaşı ile dostluğunu sürdürür. Bu kişilerle bir arada bulunmak onun için temiz bir hava kaynağında soluk almak anlamına gelir. Benzer şekilde faşizm karşıtı eylemleri dolayısıyla hapis yatmış olan Vinciguerra, Bauer ve Rossi de baba tarafından saygı duyulan kimselerdir (Ginzburg, 2019: 100).

Baba, her ne kadar oğlu Mario ile anlaşamasa da, onun faşizm karşıtı eylemleri dolayısıyla polis tarafından aranması ve yurt dışına kaçması babayı mutlu eder; onunla gurur duyar. Fakat bu nedenle polis onu gözaltına alır; akabinde ise tutuklanır. Uzun süre cezaevinde kalır. Hapisten çıkmasından sonra ise oğlu Mario için endişelenir. Diğer yandan kendisiyle tartışmalarında ona faşist dediği için üzülür; oğlunun komplocu olduğunu öğrenmek onun için mutluluk kaynağıdır (Ginzburg, 2019: 116).

“Aile Sözlüğü” isimli eserde din olgusu Yahudilik üzerinden ilerler. Yahudi oldukları için İtalya içinde sürgün edilir aile. Fakat aile anlatısı içinde din önemli bir yer tutmaz. Bu bağlamda din bir etnisite görevi görür hikâyede. Bunu kıran tek olgu, oğul Mario'nun Fransa'ya kaçtıktan sonra, burada dine karşı mesafeli hale gelmesidir. Annesi tarafından kendisine anlatılan bir hikâyede, okulda din dersine girmek istemeyen bir çocuğun neden olarak “Meryem Ana'yı sevmiyorum” demesi çok hoşuna gider. Bu bağlamda da laikliği destekler (Ginzburg, 2019: 167-168). Bu noktada Ginzburg'un Yahudi olmasına karşın yaşamı boyunca laik bir tutum içinde bulunduğu yapıtlarına fazlasıyla yansımaktadır.

SONUÇ

Çalışmada Natalia Ginzburg'un “Bütün Dünlerimiz” ve “Aile Sözlüğü” adlı iki romanında aile ve ailenin temel eğilimleri ele alınmıştır. Ginzburg, İkinci Dünya Savaşı sırasında İtalya'da yaşayan Yahudi bir ailenin çocuğuydu. 14 Temmuz 1916'da doğdu ve 7 Ekim 1991'de öldü. Ginzburg çoğunlukla aile ilişkileri hakkında yazdı. Ayrıca Faşist İtalya dönemindeki politikayla da ilgiliydi. Temelde romanlar ve kısa öyküler yazdı.

Bütün Dünlerimiz isimli romanda baba figürü otoriterdir. Aile üyelerinin topluma karışmalarına karşıdır ve kendi siyasi emelleri ile iştiğal eder. Buna karşın bu durum aile bireyleri bakımından kendi yaprağından uzağa gidemeyen birer böcek olma durumunu beraberinde getirir. Babanın erken yaşta ölmesi ile bu durum açığa çıkar. Abi Ippolito

ailenin durumunu umursamaz, anlamadığı bir iş olan politika ile uğraşır. Sevgisini bir köpeğe yönlendirir. Sonunda ise intihar eder. Abla Concettina ise bir an önce kendisini kurtarabilmek için geç kalmadan evlenme telaşına girer ve bir faşist ile evlenir. Küçük kız Anna açısından durum daha vahimdir. Anna ihmal edilmiş bir çocuktur. Bir erkeğe âşık olur; kendisi ile ilgilenen tek kişi bu çocuktur ve bu çocuk onu hamile bırakarak uzaklaşır. Dolayısıyla aile, kendilerini bir arada tutacak bir rehberleri, babaları, olmadığından savaşın da etkisiyle kısa süre içinde dağılır.

“Aile Sözlüğü” romanında da otoriter bir baba vardır. Fakat baba aynı zamanda aile üyelerinin sorunları ile ilgilenir. Anne ile birlikte onların eğitimleri, aileleri, gelecekleri ile ilgili sorunlar üzerine eğilir. Her ne kadar çocuklar ve baba arasında bir gerilim bulunmakta ise de bu iyi niyet aile üyeleri tarafından da hissedilir. Bu nedenle Yahudi olmaları ve İkinci Dünya Savaşı’nın olumsuz yapısı içerisinde olmalarına karşın aile bir arada kalmaya devam eder. Bunun temel nedeni açıkça anne ve babanın dirayetli tutumudur.

KAYNAKÇA

- Adalgisa, G. (1993). Natalia Ginzburg's 'La Madre': Exposing Patriarchy's Erasure of the Mother. *Modern Language Review*, 88 (4), 864-880.
- Bloomfield, M. W. (1971). Judaism and the Study of Literature. *A Journal of Orthodox Jewish Thought*, 12 (2), 21-37.
- Chodorow, N. (1978). Mothering, Object-Relations, and the Female Oedipal Configuration. *Feminist Studies*, 4(1), 137-158.
- Coburn, M. (2007). Resistance-at-Risk: The Critique of Fascism and the Ethics of Writing in Natalia Ginzburg's *Lessico Famigliare*. *Italica*, 84 (4), 755-769.
- Curiel, R. (1963). Un'autobiografia senza protagonista. *La Rassegna Mensile di Israel*, 29 (7/8), 346-348.
- De Tommaso, P. (1963). Una Scrittrice «Geniale». *Belfagor*, 18 (3), 335-340.
- Di Nepi, P. (2010). L'Italia degli Ebrei Scrittori: Dall'Identità Precoce al Problema dell'Identità. *La Rassegna Mensile Di Israel*, 76(1/2), 299-322.
- Eagleton, T. (1983). *Literary Theory*. Minneapolis: Minnesota UP.
- Freud, S. (1963). *Psychoanalysis for Teachers and Parents* (B. Low, Trans.). Noston: Beacon Press.
- Freud, S. (1991). *The Interpretation of Dreams* (A. Richards, Ed.). London: Penguin.

- Ginzburg, N. (2019). *Aile Sözlüğü* (N. Önoğlu, Trans.). İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları.
- Ginzburg, N. (2020). *Bütün Dünlerimiz* (K. Atakay, Trans.). İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları.
- Goldensohn, L. (1992). Natalia Ginzburg: The Days and Houses of her Art. *Salmagundi*, 96, 96–129.
- Hughes, H. S. (1992). The Families of Natalia Ginzburg. *Salmagundi*, 96, 157–167.
- Karail Nazlıcan, D.D. (2017, Ekim 4-6). *Bireysel Bellekten Kolektif Belleğe: Natalia Ginzburg'un Aile Sözlüğü Romanında Belleğin Anlatım Biçimleri* (Basılı bildiri özeti). 5. Uluslararası Batı Kültürü ve Edebiyatları Araştırmaları Sempozyumu, Sivas, Türkiye.
- Karail, D.D., Bedin, C. (2017). Natalia Ginzburg'un *Bütün Dünlerimiz* Romanında Kadın İmgeleri. O. Yamaner (Edt.), *Savaş Söylemlerinde Kadın İmgesi* (ss. 68-97). Yeni İnsan Yayınevi.
- Leonard, M. (2013). Freud and tragedy: Oedipus and the Gender of the Universal. *Classical Receptions Journal*, Volume 5, Issue 1, 63–83.
- Romano, G. (1970). The Jewish Novel in Italy. *European Judaism: A Journal for the New Europe*, 4 (2), 27–34.
- Rondini, A. (2003). Dalla Voce alla Parola: Competenze Culturali e di Lettura in «Lessico Familiare» di Natalia Ginzburg. *Italianistica: Rivista Di Letteratura Italiana*, 32 b(3), 401–416.
- Valori, P. (1989). Review of Psicanalisi e morale in Freud. *Gregorianum*, 70 (1), 189–190.
- Wallis W. ve Menozzi. (1994). Anchoring Natalia Ginzburg. *The Kenyon Review*, 16 (1), 115–130.
- Wright, E. (1984). *Psychoanalytic Criticism: Theory in Practice*. London: Methuen.
- Yılmaz, Z. (2003). Il motivo della morte nella narrativa Natalia Ginzburg. *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 43 (2), 125-131.
- Yücesan, B. (2017, Ekim 4-6). *Giorgio Bassani'de Belleğin Temel Unsurları* (Tam metin basılı bildiri). V. Uluslararası Batı Kültürü ve Edebiyatları Araştırmaları Sempozyumu, Sivas, Türkiye.